

EA 8142

P. Grünfeldt

Taastikas

Tallinnas,
K. Bujchi kirjastus.
1899.

Sind 15 kop.

Maafikad.

Wiis ilusat lühifest juttu lastele.

Geesti feelde kirjutanud

P. Brünfeldt.

A 7213.

Tallinnas.

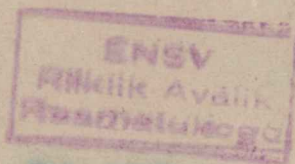
Trükitud R. B u ſ ch'i raamatukaupluse kuluga.

1899.

8 - 93

Дозволено цензурою — Юрьевъ, 25 Сентября 1898 года.

EA 38142

Печат. въ типографіи М. Шиффера и Г. Тидермана въ Ревелъ.

1.

Maarja laps.

Ühe suure metsa ääres elas furd üks puuraiuja oma naese seltsis. Temal oli üks ainus laps, nimelt tütarlaps ja see oli kolm aastat wana. Nad olitwad aga nii waejed, et neil enam igapäewast leibagi ei olnud ja sellepärast ka ei teadnud, mis lapselle süüa anda. Ühel hommikul läks puuraiuja täis muret wälja metsa tööle ja kuna ta säääl puid raius, seisis korraga üks ilus suur naesterahwas ta ees. Kui tähtedest tehtud kroon säras ta pääs ja ta sõnas:

„Mina olen neitsi Maarja, jõululapse ema: sina oled waene ja nälgas, too oma laps minu juurde, ma wõtan ta kaasa, tahan talle emaks olla ja tema eest hoolt kanda.“

Puuraiuja kuulis sõna, tõi lapse, andis ta neitsi Maarja kätte, kes ta omaga taewa wiis.

Taewas käis lapsukeset käsi ütlemata hästi; ta sõi meekookisid ja jõi rööskta piima, ja ta riided olitwad fullast, ja inglid mängisiwad temaga.

Kui ta 14 aastat wanaks oli saanud, kutsus neitsi Maarja ta oma juurde ja sõnas:

„Armas laps, ma pean pikale reisule minema, seniks võta need kolmeteistkümme taevaukse võtit oma kätte: kaksteistkümme ust võid lahti teha ja nende taga olewat ilu ja auu waadata, aga kolmeteistkümme ust, mille see piisik võti avab, ei tohi sa mitte lahti teha, see on keelatud. Teed sa seda siisgi lahti, siis oled õnnetu inimene.“

Laps lubas sõnakuulelik olla. Aga kui neitsi Maarja oli ära läinud, hakkas ta kohe taewariigi ukse lahti tegema. Iga päew tegi ta ühe ukse lahti, kuni kaksteistkümme lahti oliwad. Igas kambris aga istus üks apostel keset suurt hiilgust. Ja laps tundis kõigest sellest auust ja ilust suurt rõõmu, ja inglid, kes teda alati saatsiwad, rõõmustasiwad end temaga. Nüüd oli ainult weel keelatud üks järel. Laps tundis eneses kangeks himu, teada saada, mis selle ukse taga oleks, ja sõnas inglite wastu:

„Üksna lahti ma seda teha ei tahagi, ma awan teda õieti wähe, nii et prao wahelt näha võime, mis seal sees on?“

„Oh ei,“ sõnastiwad inglid, „see on patt“

neitsi Maarja on seda ära keelanud ja see võiks sulle õnnetuseks olla.“

Sääl jäi laps wait, aga himu ta südames ei⁷ waitunud mitte, waid piinas teda alati ja igal pool ja ei andnud talle kusagil asu ega rahu.

Ja kui inglid kord wälja olivad läinud, mõtles ta:

„Nüüd olen üsna üksipäinis ja võiksin küll ukse prao wahelt wähe sisse waadata, keegi seda ju ei näe.“

Ta otsis wõtme teiste hulgast wälja ja, kui see käes oli, pistis selle luku sisse. Oli see sündinud, keeras ta tema ka ümber.

Sääl kargas üks lahti ja ta nägi ukse taga toas kolmainust Jumalat tule ja hiilguse keskel istuwat.

Ta jäi filmapilguks imestades seisma, siis puudutas ta sõrmega hiilguse külge, mis tõttu ta sõrm kullaga kaetud sai. Kohe tundis ta ka koledat hirmu, läi ukse kinni ja jooksis minema. Hirm aga ei tahtnud talt enam lahkuda, tegi ta, mis ta iial tegi, ta süda tujus ja tujus ja ei tahtnudgi rahulisemaks jääda: ka kuld jäi sõrme külge ja ei läinudgi ära, pesi ta seda niipalju kui tahtis.

Ei tuurinudgi kaua, sääl tuli ka neitsi Maarja reisirilt tagasi. Ta kutsus tüdrukku oma juurde ja küsis ta käest wõtmed jälle ära.

Kui laps wõtmed talle kätte ulatas, waatas neitsi Maarja talle filma ja küsis :

„Kas sa ka kolmeteiskümmemat uft lahti teinud?“

„Ei,“ wastas laps.

Sääl pani Maria oma käe lapse südame pääle, kobas, kuda see tüksus ja teadis nüüd wäga hästi, et tüdruk ta keelust üle astunud ja ukse lahti teinud oli. Sääl küsis ta weel kord :

„Kas sa seda tõesti ei teinud?“

„Ei,“ wastas laps teist korda.

Sääl sõnas neitsi Maarja :

„Sa ei ole mitte mu sõna kuulnud, oled selle juurde weel waletanudgi, sellepärast ei ole sa ka wäärt, et siin taewas oled.“

Sääl tuli sügaw ja raske uni lapse pääle, ja kui ta üles ärkas, nägi ta, et all maa pääl wiibis, keset metsa. Ta tahtis hüüda, aga sõnakestgi ei tulnud ta suust. Ta kargas püsti, tahtis jooksta, aga kuhu ta end ka pööras, igal pool asusiwad kibuwitsad ta ees, millest ta kudagi läbi ei pääsenud. Selles tühjas

tõrbes, kus ta sees oli, seisis üks wana õõnes puu, see pidi talle eluasemeks olema. Sinna ronis ta jisse kui õõ tuli, ja magas säääl, ja kui maru mõllas ja wihma maha woolas, leidis ta säääl warju: aga see oli wilets elu, ja kui ta selle pääle mõtles, kui ilus taewas olnud ja kuda inglid temaga säääl mänginud, siis nuttis ta libedaid pisaraid. Puujuured ja marjad oliwad talle ainsaks toiduks, neid otjäs ja forjas ta, nii kaugele kui minna sai. Sügisel kogus ta mahalangenud pähkled ja lehed ja kandis nad koopasse. Pähkled oliwad talle talwel toiduks ja kui lumi ja talwe tuli, ronis ta kui usfikene lehtede alla, et külm teda ära ei wõtaks. Ei wälbanud kaua, siis langesiwad ta riided tükk tüki järele ta keha päält maha. Riipea kui siis päite jälle palawasti paistma hakkas, tuli ta puu õõnsuse seest wälja ja istus puu alla maha, kuna ta pikad juuksed teda igalt poolt kuni maani mantlina katšiwad. Nii istus ta säääl aasta aasta järele ja õhtas elu wiletsuse ja häda käes.

Üksford, kui puud enesele jälle rohelisted kewaderiided selga oliwad pannud, pidas selle maa kuningas metsas jahti ja kihutas ühele metskitsele järele, ja et metskits metsa oli põgenenud, mis seda muruplatši ümbritses, kargas

ta hobuse seljast maha, kiskus kibuvitsad laiali ja tegi enesele mõõgaga nendest tee läbi.

Kui ta wiimaks rägastikust läbi oli saanud, nägi ta suure puu all üht imeilusat tütarlast istumas, keda juured kullakarwalised juuksed kuni maani katšivad.

Ta jäi wagusi seisma ja wahtis teda suure imestusega, siis küsis ta korraga:

„Kes sa oled? Misparast sa siin rägastikus istud?“

Neiu ei wastanud sõnagi, sest et ta juud lahti teha ei saanud.

Kuningas rääkis edasi:

„Kas tahad minuga mu losfi kaasa tulla?“

Neiu nikutas ainult wähe pääd.

Kuningas wöttis ta sülle, pani ta oma hobuse selga ja sõitis tema seltsis kodu. Niipea kui ta temaga losfi jõudis, laskis talle ilusad riided anda ja ka kõike mund külluses. Ta ehk neiu küll rääkida ei saanud, siisgi oli ta ometi nii ilus ja armas, et kuningas teda wäga armastama hakkas. Si tuurimud kuigi kaua aega, kui kuningas end temaga ka laulatada laskis.

Umbes aasta pärast tõi kuninga proua ühe

poja ilmale. Särgmisel ööl, kui ta üksipäinis oma woodis puhkas, ilmus neitsi Maarja tema juurde ja sõnas:

„Kui tõtt tunnistad, et keelatud ukse lahti tegid, tahan su keelepaelad lahti teha. Jääd ja aga oma salgamise juurde, siis võtan su lapse enesega kaasa.“

Sääl läksivad kuninganna keelepaelad lahti ja ta võis vastata. Aga ta oli kangekaelne ja vastas:

„Ei, ma ei teinud seda mitte lahti!“

Ja neitsi Maarja võttis ta lapse sülle ja lahkus ühes sellega.

Teisel hommikul, kui last ei leitud, käis jutsumin rahwa seas ringi, kuninganna olla inimesesööja ja olla omagi lapse ära tapnud. Kuninganna kuulis kõik, aga ei saanud midagi sellele vastu ütelda. Kuningas aga ei tahtnud seda uskuda, sest et ta teda nii üliwäga armastas.

Äasta pärast tõi kuninganna jällegi poja ilmale. Öösel ilmus jällegi neitsi Maarja tema juurde ja küsis:

„Kui üles tunnistad, et keelatud ukse lahti tegid, siis tahan sulle su lapse jälle tagasi tuua

ja ka ju keelepaelad lahti teha. Jääd ja aga oma salgamise juurde, siis wiin ka su selle lapse kaasa."

Ja kuninganna ütles jällegi :

„Ei, ma ei teinud mitte keelatud ust lahti.“

Maarja wöttis lapse ta sülest ja lahkus.

Hommikul, kui laps jälle kadunud oli, ütlesiwad inimesed: kuninganna olla seda ära neelanud ja kuninga nõuuandjad nõudsiwad, et kuninganna üle saaks otsus tehtud.

Kuningas aga armastas oma abikaasad nii wäga, et seda uskida ei tahtnud ja ära keelas seda rääkida.

Järgmisel aastal tõi kuninganna ühe tütrekeise ilmale, sääl ilmus neitsi Maarja kolmandat puhku ja sõnas :

„Tule mulle järele!“

Ta wöttis ta käest kinni, wiis ta üles taewasse ja näitas talle ta mõlemaid wanemaid lapsi, need naersiwad ja mängisiwad maakeraga. Kui kuninganna selle üle rõõmu tundis, sõnas Maarja :

„Kas ju süda weelgi küllalt pehme pole?“

Kui üles tunnistas, et keelatud ukse lahti tegid, annan sulle ju mõlemad pojad tagasi."

Nga kuninganna vastas kolmandat korda:

„Si, ma ei teinud mitte keelatud usti lahti."

Sääl lastis Maarja ta jälle alla maa pääle wajuda ja wõttis ta käest ka ta kolmanda lapse ära.

Teisel hommikul kui lugu teatawaks sai, hüüdis kõik rahwas waljusti:

Kuninganna on inimesesööja, ta peab jurema!"

Ja kuningas ei suutnud oma nõuandjaid mitte enam waigistada. Rohus kutsuti kokku ja et kuninganna oma eest kosta ei saanud, mõisteti ta tule-surma tuleriidal.

Puud kanti kokku ja kui ta ühe posti külge kinni seotud oli ja tuli talle ju lähenema hakkas, siis sulas ta uhkuse kõwa jää ta südame ümber, ta südamesse asus kahetsus ja ta mõtles:

„Oh et ma weel enne surma õelda wõiksin, et keelatud ukse lahti tegin."

Sääl pääsesiwad ta keelepaelad korraga lahti ja ta hüüdis:

„Jah, Maarja, ma tegin seda!“

Ja filmapilt läksivad taewaluugid lahti ja hakkas wihma wulinal maha woolama, nii et tuleleegid ära kustutiwad; ja kuninganna pää kohal läks kõik walgeks ja neitsi Maarja tuli taewast alla, kuninganna mõlemaid poegi ja tütarit kätel kandes. Sõbralikult sõnas ta:

„Kes oma pattu kahetseb ja üles tunnistab, sellele ongi ta ju andeks antud.“

Ta andis kuningannale ta lapsed kätte, tegi ta keelepaelad lahti ja tegi teda sellega eluajaks õnnelikuks.

T a r g a d.

Ühel ilusal päeval wöttis üks talumees nurgast oma tugewa tammise kepi ja sõnas oma naese wastu:

„Triinu, mina lähen nüüd kodust ära ja tulen alles mõne päewa pärast tagasi. Kui lihunik sel wahel ajal peaks meile tulema ja meie lehma osta tahab, siis wõid nad kõik kolm ära müüa, aga mitte alla saja rubla, mitte alla, kas kuuled?“

„Mine aga Jumala nimel,“ wastas naene, „küll ma forda saan.“

„Ja jah,“ sõnas mees, „sina oled lapsena kord pää pääle kukkunud ja sestsaadik oled nii räpakas ja segane. Aga seda ma sulle ütlen, kui pahasti asjad ajad, saad kolkida, aga tublisti, nii et su seljanahk weel aasta otsa sinine on.“

Ja ta lahkus.

Teisel hommikul tuli lihunik ja naesel polnud tarvis temaga pikka juttu ajama hakata. Kui lihunik lehmad üle waadanud ja nende hinna teada saanud oli, sõnas ta:

„Seda maksan häõ meelega, sest wendade wahel on nad seda tõesti wäärt. Wõtan nad kohe kaasa.“

Ta wõttis lehmad lõjast lahti ja ajas nad laudast wälja.

Uga kui ta neid õue wärawast wälja ajada tahtis, wõttis perenaene ta warrukast kinni ja sõnas:

„Enne peate mulle mu sada rubla ära maksma, muidu ei wõi ma Teid minna lasta.“

„Tõsi küll,“ wastas lihunik, „aga ma olen oma rahakoti kodu unustanud. Uga ärge sellepärast weel murelik olge, maksuni jätan pandi maha. Wõtan praegu ainult kaks lehma kaasa, kolmanda jätan Teile pandiks. Et's ole, see on ju tubli pant?“

Naene arwas seda ka, laskis mehe lahti ja mõtles:

„Oh, kuda Hans rõõmustama saab, kui näeb, kui targasti ma teinud olen!“

Hans tuli kolme päewa pärast, nagu ta ütelnud, kodu ja küsis, kas lehmad müüdüd.

„Muidugi, armas mees,“ vastas naene, „ja just nii, nagu ütlesid, saja rubla eest. Niipalju on nad waewalt wäärt, aga lihunit wõttis nad ilma wastu rääkimata ära.“

„Kus raha on?“ küsis Hans.

„Raha? Raha mul ei ole,“ vastas naene; „ta oli rahakoti kodu unustanud, toob seda aga wististi, sest et ta mulle tubli pandi maha jättis.“

„Mis pandi?“ küsis mees.

Ta jättis ühe lehma siia ja ei saa seda enne kätte, kuni teiste eest ära maksab. Ja kui targasti ma weel tegin: jätsin kõige pisema siia, sest et see kõige wähem sööb.“

Mees sai wihaseks, tõstis kepi kõrgele üles ja tahtis sellega lubatud sauna andma hakata. Häkitselt aga laskis ta kepi maha wajuda ja sõnas:

„Sa oled ilma pääl asuwatest lollidest küll wist kõige lollim, aga mul on just hale meel. Ma lähen wälja maanteele ja ootan jäl kolm päewa, kas ma ehk wahesti kedagi ei leia, kes sinust lollim oleks. Leian ma ühe niisuguse

tola, siis pead ilma trahwita jääma, ei leia ma teda aga mitte, siis wõta aga saun wastu, millest ma lõõfigi maha kaubelda ei lase."

Ta läks wälja maanteele, wõttis ühe kiwi pääle aset ja wotas asju, mis tulema pidiwad. Sääl nägi ta üht wanfert lähemale tulewat, mille pääl üks naene püsti seisis, kuna üks suur õlekubu ta kõrwal muidu lahtiselt tantsis. Harilikult ikka istutakse koo pääl ehk käidakse juhatahes hārgade kõrwal maas.

Hans mõtles :

"See wiist ongi üks niisugune, keda otsid!"

Ta fargas püsti ja jooksis wanfri ees edasi tagasi, nagu keegi, kelle pääs kõik kruuwid enam all'es pole.

"Mis Te' tahate, külamees?" küsis naene. "Mina ei tunne Teid, kes Te' olete ja kust tulete?"

"Langesin taewast maha," wastas mees, "ja ei tea nüüd, kuda sinna jälle üles saan, kas wahest Teie mind oma hārgadega ei wõi sinna sõidatada?"

"Si," wastas naene, "mina ei oska sinna minna. Aga kui taewast tulete, siis wõite küll ka mulle ütelda, kuda jääb minu mehe kasti

käib, kes ju kolmat aasta sääl on: Teie olete teda sääl ometi näinud?" —

"Muidugi olen, aga ega siis ometi kõikide käsi wõi hästi käia. Ta hoiab lambaid, ja need teewad talle kolebasti palju tüli ja tege- mist, poewad mägedesse ja metsa ja tema peab nende taga jooksuma ja nad jälle kokku ajama. Märus on ta ju ka ja langewad ta riided wis- tisti warsti ta keha päält maha. Rättsepaid sääl ei ole, sest püha Petrus ei lasse neid sinna ühtgi sisse, nagu ehk ju muinasjuttudest olete lugenud."

"No kes oleks seda mõelda wõinud!" hüüdis naene, "kas teate mis? Ma toon ta pühapäewa kuue, mis kodus alles kapis seisab, seda wõib ta sääl auuga kanda. Teie aga olete nii häa ja wõtate ta kaasa."

"Ei, see ei lähe," wastas talumees, "rii- deid ei saa taewasse kaasa wõtta, need wõetakse ju ukse taga käest ära."

"Kuulge, külaonu," sõnas naene, "müüsin eila nisud ära ja sain nende eest häa hinna; selle raha saadan temale. Kui rahakoti ilusasti taskusse pistate, ei pane seda keegi tähele."

"Noh, kui asi teistiti ei lähe," wastas mees, "wõin seda küll teha."

„Jääge aga siia istuma,“ sõnas naene, „ma sõidan kodu ja toon rahakoti kaasa; olen warsti jälle siin. Ma ei istu sellepärast olekoo pääle, et loomadel kergem oleks.“

Ta kihutas härjad jooksuma ja Hans mõtles:

„Sel on tõesti lolli nägu; kui ta tõesti raha toob, jääb Triinu saunast tõepoolest ilma.“

Ei tuurinudgi kaua aega, kui ju naene jookstes lähenes ja talle rahakoti ise taskusse toppis. Enne kui ta lahkus, tänas ta teda weel tuhat korda ta lahkuse eest.

Kui naene kodu jõudis, leidis ta säält oma poja eest, kes põllult tulnud. Ta jutustas sellele, mis imeasju ta waheajal kuulnud ja lühas siis juurde:

„Oh kui rõõmus ma olen, et mul wõimalik oli oma waesele mehele midagi saata. Kes oleks aga ka aimata wõinud, et taewas millestgi puudust on?“

Boeg pani jeda ka wäga imeks.

„Ema,“ sõnas ta, „taewast ei tule mitte iga päew saadikuid alla, ma lähen kohe ja waatan, kas jeda meest weel kätte saan: tema peab mulle jutustama, kuida säälnu elu on ja kuida säälnu töoga lugu läheb.“

Ta pani hobuse sadulasse ja ratsutas kähku

minema. Ta leidis talumehe ühe paju alt istumast, kus see parajasti tahtis saadud raha üle Ingema hakata.

„Kas Teie ehk jeda meest ei ole näinud kes taewast maha kukunud?“ küsis ta.

„Jah,“ vastas talumees, „tema läks ju tagasi minema ja ronis sinna üles mäe otsa, kust tal lähem tee on. Kui lähku sõidate, jõuate talle weel järele.“

„Ah,“ vastas ratsanik, „olen terve päewa rasket tööd teinud ja väga väsinud: Teie tunnete jeda meest, olge nii lahke, istuge minu hobuse selga ja paluge teda, et ta siia tuleks.“

„Mhhaa,“ mõtles talumees, „see on ka üks nendest, kelle lambis taht puudub.“

„Miks mitte?“ sõnas ta, astus hobuse selga ja sõitis tuhatnelja minema.

Bois jäi istuma, kuni öö kätte jõudis, aga talumees ei tulnud weelgi tagasi.

„Muidugi,“ mõtles ta, „taewast tulnud mehel oli wist väga suur rutt taga ja talumees andis talle hobuse isa jaoks kaasa.“

Ta läks kodu ja jutustas emale, mis sündinud. Ta olla hobuse isale saatnud, et see alati jooksta ei pruugiks.

„Seda oled hästi teinud,“ vastas ema, finul on noored jalad all, võid küllalt ise jalgsi kõmpida.“

Kui talumees kodu jõudis, pani ta hobuse talli pandiks pandud lehma kõrvale, läks siis oma naese juurde ja sõnas :

„Triinu, see oli minu õnn, ma leidsin kaks veel narremat inimest kui sina oled. Seekord pääsed palja hirmuga, aga ole edespidi mõistlikum.“

Siis pani ta piibu tosfama, võttis laial leentoolil istet ja sõnas :

„See oli tore äri: kahe lahja lehma eest sinmargune hobune ja kotitäis raha. Kui rumalus alati niipalju jisse toots, tõepoolest, ma hakkaksin teda auustama.“

Rõnda mõtles talumees, aga sinule on muidugi targemad armsamad.

Doktor Kõigeteadja.

Kord oli üks waene talumees nimega Wäht, see wiis kahe härjaga koorma puid linna ja müüs selle kahe rubla eest ühele tohtrile ära. Kui talle raha wälja maksti, istus tohter just söögilaua juures. Sääal nägi talumees, kui hääd söögid ja joogid tal oliwad ja ta südamesse asus igatsus, ka tohtriks saada. Ta jäi sellepärast filmapilguks seisma ja sõnas:

„Kas ei wõiks ka mina tohtriks saada?“

„Miks mitte,“ sõnas tohter, „see wõib warsti sündida.“

„Mis pean ma tegema?“ küsis talumees.

„Kõige päält osta omale üks abd-raamat, nimelt niisugune, millel punane kuff ees ja teine sees on; teiseks müü oma wanter ja härjad ära ja osta selle raha eest omale riided ja kõik muu,

mida tohtrid tarwitawad; kolmandaks lasse oma-
le pilt teha ja selle pääle maalida: „Mina
olen doktor Rõigeteadja.“ See lasse oma ufse
kohale kinnitada.“

Talupoeg tegi, nagu õpetatud.

Kui ta nüüd ju wähe toherdanud oli, aga
weel mitte palju, warastati ühel rikkal mehel
palju raha ära. Sääal teatati talle Rõigetead-
jast doktorist, kes sääal ja sääal külas elada ja
ka seda teadma pidawat, kus see raha on.
Nõnda siis lastis see rikas herra hobused ette
rakendada, sõitis külasse ja küsis talumehe
käest, kas tema see Rõigeteadja doktor olla.

„Jah, see ma olen.“

„Siis tulgu ta kaasa ja aidaku minul mu
raha jälle kätte saada.“

„Muidugi, aga Krõõt, ta naene, pidawat
ka kaasa tulema.“

Herra oli sellega rahul, wõttis nad oma
tõlba ja nüüd nad sõitjivad üheskoos minema.

Kui nad mõisasse jõudsiwad, oli laud para-
jasti kaetud ja doktor Rõigeteadja pidi esiti
jõöma.

„Muidugi,“ sõnas mees, „aga Krõõt kah.“

Ja nad istuſiivad lauda.

Kui nüüd esimene teener kauſi täie ſupiga tuli, müſſas mees küünarnukiga naist ja ſõnas:

„Krööt, ſee oli esimene!“

Teener aga arwas, et talumees ütles: „See on esimene waras,“ ja et ta ſee tõesti oli, haſſas ta kartma ja ütles wäljas oma ametiwendadele:

„See doktor teab kõik, meil tuleb paſa lugu. Mulle ütles ta ju, et ma esimene olla.“

Teine teener ei tahtnudgi enam ſiſſe minna, aga ta pidi. Niipea kui ta kauſiga ſiſſe aſtus, müſſas talumees jälle Krööta ja ſõnas:

„Krööt, ſee on teine!“

Teener haſſas lödiſema ja kaſſus, et wälja ſai.

Ra kolmandal polnud parem lugu, talumees ütles jällegi: „Krööt, ſee on kolmas!“

Neljas teener pidi ühe kaetud kauſi ſiſſe kandma, ja mõisnik nõudis, doktor näidaku nüüd oma oſawuſt ja üteltu, mis kauſis on. Kauſis olivad aga wähhjad. Talumees waatas kauſi pääle, ei teadnud, mis ütelda wõdi teha, ja õhkas:

„Oh waene, waene Wähf!“

Niipea kui mõisnik seda kuulis, hüüdis ta:

„Tõepoolest, ta teab kõik, nüüd teab ta ka, kus mu raha seisab!“

Teener hakkas väga kartma ja pilgutas doktorile filmi, et ta wähe wälja tuleks. Niipea kui see sündinud, tunnistasiwad nad üles, et nad neljakesi raha warastanud. Nad tahta hää meelega kõik see raha jälle kätte anda ja doktorile weel suure summa pääle kauba, kui ta neid üles ei annaks, sest muidu oli nende asi halb. Nad näitasiwad talle ka ära, kus raha seisis. Sellega oli doktor rahul, läks jälle tuppa, istus laua juurde ja sõnas:

„Herra, nüüd tahan omaft raamatust järele waadata, kus raha seisab.“

Wiies teener aga ronis ahju ja tahtis kuulda, kas doktor weel enam teab. Doktor aga istus, tegi oma abd-raamatu lahti, foris lehti ja otsis punast kulle. Et ta seda aga kobe kätte ei saanud, sõnas ta:

„Sina oled siin sees ja pead wälja tulema!“

Sääl uskus ahjus olem teener, et see tema kofta käis, kargas täis hirmu wälja ja hüüdis:

„See mees teab kõik!“

Nüüd näitas doktor Kõigeteadja mõisnikule, kus raha seisis, ei ütelnud aga mitte, kes varas oli, sai sedawiisi mõlemilt poolt suurt tasu ja ta nimi tõusis üle terve maa kuulsaks.

Mees, kes wärisemist öppis.

Ühel isal oli kaks poega. Wanem oli tark ja oskas iga asja toimetada, noorem aga rumal, kes millestgi aru saada ega midagi öppida ei suutnud. Kui inimesed wiimast nägivad, sõnawad nad: „Sellega saab isal häda olema!“ Kui siis midagi teha oli, pidi wanem poeg seda ära tegema. Käskis isa teda aga öösel midagi tuua ja käis tee selle juures surmuaiast ehk mujalt koledast kohast läbi, siis wastas ta: „Ei, isa, mina sinna ei lähe, sest ma kardan ja hakkam wärisema!“ Ehk kui õhtul õitsetule juures juttusid jutustati, mis inimesele kannaha pääle ajawad, siis ütlesiwad kuuljad sagedasti: „Oh, ma wärisen!“ Noorem poeg istus eemal ja ei suutnud aru saada, mis see tähendas. „Mati ütleswad nad: „Ma wärisen, ma

wärisen, aga mina ei wärise ial. See peab küll üks kunst olema, millest mul aimugi pole."

Rord sündis, et isa tema wastu ütles:

"Kuule, sina sääl nurgas, ja lähed ju tubliks poisiks ja pead küll ju midagi õppima hakkama, millega omale leiba wõid teenida. Mäe, kuda su wend hagar on, sinust ei tule wist midagi hääd ilmas!"

"Dhoh, isa," wastas pois, "mina tahan hää melega midagi õppida. Dh, kui see wõimalik oleks, siis õpiksin, et wärisema hakkaksin; sellest pole mul weel aimugi."

Wanem wend naeris, kui seda kuulis, ja mõtles iseeneses:

"Taewake, on see minu wend küll loll, sellest ei saa eluilmasgi midagi hääd."

Isa õhtas ja wastas:

"Wärisema saad ja iseenesestgi õppima, sellega ei saa sa aga omale leiba teenida."

Warsti selle järele tuli neile kiriku kellalõbja külaliskes. Isa jutustas talle oma häda, kuda ta noorem poeg nii loll olla, et midagi ei õppiwat.

"Mõtlege, kui tema käest küsisin, millega ta

omale leiba tahtvat teenida, sõnas ta, et wärisemist õppida tahtwat."

"Kui muud paremat ei ole," wastas kellalööja, "siis wõib ta seda minu juures õppida; pange ta aga minu juurde, küll ma ta sirgeks hõõweldan."

See oli sellega rahul, sest ta mõtles, et poisis ometi wähegi peenemaks saab.

Kellalööja wõttis ta oma juurde ja poisid pidi kella lööma. Teisel öösel äratas kellalööja ta üles ja käskis teda torni minna ja kella lüüa.

"Küll ma sulle wärisemise naha alla ajan," mõtles mees ja läks ise salamahti poisi eel torni. Kui pois üles jõudis ja nõõrist kinni wõttes end ümber keeras, nägi ta oma ees üht walget fogu seiswat.

"Kes sääl on?" küsis ta.

Aga fogu ei liikunud ega teinud mingit häält.

"Wastust!" hüüdis pois, "ehk tee, et minema saad, sest öösel pole sul fiin midagi tegemist!"

Kellalööja aga jäi liikumata seisma, et poissi uskuma panna, nagu näeks ta tonti.

Pois hüüdis teist korda:

„Mis sa otsid siit? Räägi, kui auus mees oled ehk ma wistan su trepist alla!“

Kellalõbja mõtles, et asi nii hull ei ole ja jäi tummalt seisma.

Sääl hüüdis poisj kolmandat korda, ja kui ta see asjata oli, asus ta tema kallale ja lükkas ta suure jõuuga kümneaastmelisest trepist kolisedes alla, kuhu kogu nurka lamama jäi.

Selle järele lõi ta kella ära, läks kodu, heitis woodisse ja magas edasi. Kellalõbja naene ootas meest tüki aega, aga see ei tulnud. Ta hakkas kartma, ajas poisi üles ja küsis:

„Kas sa ei tea, kuhu mu mees jäi? Ta läks enne sind torni.“

„Ei,“ wastas poisj. „Sääl seisjis küll keegi trepi jalal, aga et ta mulle mu küsimise pääle wastust ei andnud, arwajin teda mõneks furjategijaks ja lükkajin trepist alla. Minge ja waadake, kas tema see oli, mida ma siis muidugi wäga kahetsen.“

Naene ruttas teele ja leidis oma mehe nurgast ahastamast, sest mees oli oma jalaluu katki murdnud.

Naene kandis ta kodu ja ruttas siis suure kiisaga poisi isa juurde.

„Teie pois,“ hüüdis ta, „on suure õnnetuse tõrja saanud, ta on minu mehe kirikutorni trepist alla lükanud, nii et jalaluu katki on murdunud. Silmapilk wiige pois meie majast ära!“

„Isa kohkus, tuli ja noomis pois, waljusti :
„Mis pagana tüki need sul on!“

„Isa,“ wastas pois, „kuule mind, ma olen koguni ilma süüta. Ta seis, nagu oleks tal Jumal teab mis mõttes olnud. Mina ei teadnud, kes ta oli ja manitsesin teda kolm tõrja, et ta rääkima pidi.“

„Oh,“ sõnas isa, „sina teed kes teab weel mis kõik ära ; ma ei taha sind enam näha — kasi mu filmist!“

„Sah, isa, hää meelega, ainult kuni walge wäljas on, siis lähen ja õpin wärisema, sest see on kunst, mis mind toita wõib.“

„Õpi, mida ial tahad,“ hüüdis isa, „minul on see üks kõik. Säh, siin on sul 50 rubla, sellega mine wälja ilma süüta, aga ära sa kellegile üttele, et mina su isa olen, ja teed mulle häbi!“

„Sah, isa, sündigu sinu tahtmine. Kui su nõudmised suuremad polegi, siis on see kerge meeles pidada.“

Kui walge wälja tuli, pistis pois oma wiiskümmend rubla taskusse, läks wälja maan-

teele ja rääkis ikka oma ette: „Oh, kui ma wäriseda oskaksin! Ah, kui ma wäriseda oskaksin!“

Sääl tuli üks mees ta juurde, see kuulis ta kõnet, ja kui nad tüki maad edasi jõudsiwad, nii et üks wõllas nähtawale tuli, sõnas mees:

„Waata, sääl on see puu, kus seitse meest kõietegija tütreaga on pulmad teinud ja nüüd lendamist õpivad. Istu selle alla maha ja oota, kuni õo tuleb, küll sa siis wärisema õpid!“

„Kui selle juures muud midagi tarwis pole,“ sõnas pois, „siis on see kerge asi: saan ma aga wärisemise tõesti nii ruttu selgeks, siis on need minu wiiskümmend rubla sinu oma; tule homme jälle minu juurde!“

Pois läks wõlla juurde, istus selle alla maha ja ootas, kuni õo kätte jõudis. Ja et tal külm hakkas, tegi ta tule üles. Aga kesköö ajal läks külm nii suureks, et ta tulest hoolimata enam sooja ei tahtnud saada. Ja kui tuul ülespoodud mehi üks teise wastu liukkas, nii et nad edasi tagasi liikusiwad, mõtles ta:

„Kui sinul ju siin all tule juures külm on, mis häda wõib siis alles nendel sääl ületwel olla.“

Ja kaastundlikult ronis ta redelit mööda üles ja tõi kõik seitse maha. Ta pani tule tublisti põlema ja seadis oma feltsilised ümber-

ringi istuma. Aga nad istusiwad ja ei liigutanud ennast sugugi, ja tuli asus ju nende riiete külge. Sää! sõnas ta :

„Waadake ette, muudu riputan teid jälle üles!“

Surmud aga ei kuulnud, waitisiwad ja lastsiwad omad närud edasi põleda. Sää! sai pois! kurjaks ja hüüdis :

„Kui te ettewaatlikud ei ole, ei wõi mina teid aidata, ei taha teiega ühes ka mitte ära põleda.“

Ja ta riputas nad kõik jälle reast üles.

Nüüd istus ta tule äärde ja jäi magama, ja teisel hommikul tuli mees, kes talle nõuu andnud, oma 50 rubla järele ja sõnas : „Nüüd tead sa tõesti, mis wärisema tähendab?“

„Ei,“ wastas pois!, „kust ma seda peaksin teadma? Need sää! ülewal pole suud lahti teinud ja lastsiwad oma räbaladgi ära põleda.“

Sää! nägi mees, et tal 50 rubla saamise pääle mingit lootust polnud, lahkus ja sõnas : „No niisugust meest pole ma weel iial näinud.“

Pois! sammus teed mööda edasi ja hakkas jälle oma ette rääkima : „Oh kui ma wäriseda oskaksin!“

Seda kuulis üks woorimees, kes tema taga käis, ja küsis :

„Kes sa oled?“

„Seda ma ei tea!“ wastas pois!.

„Kust sa pärit oled?“ küsis woorimees.

„Ei tea.“

„Kes su isa on?“

„Seda ei tohi ma ütelda.“

„Mis sa sääl alati mõmised?“

„Tahaksin wärisema õppida, aga keegi ei suuda mulle seda õpetada.“

„Jäta niisugune rumal jutt,“ lausus woorimees, „tule minuga kaasa, ma waatan, kuhu sind asendada wõin.“

Poiss läks kaasa ja õhtul jõudsiwad nad ühte kõrtsi, kuhu öömajale tahtsiwad jääda. Sääl hüüdis ta kõrtsi jisse astudes jällegi: „Oh kui ma wärisema õpiksin!“

Kõrtsimees, kes seda kuulis, naeris ja sõnas:

„Kui sul selle järele himu on, siis wõid seda siin kergesti õppida.“

„Ah, ole sina wait,“ lausus kõrtsinaene, „ju nii mõnigi on selle läbi oma elu kaotanud; tahju oleks, kui see ilus noormees surma saaks!“

Poiss aga sõnas:

„Olgu see ka Suudas teab kui raske, mina tahan seda õppida, sest selle tarwis tulingi kodust wälja.“

Ta ei jätnud kõrtsimeest enne rahule, kuni see jutustas, sääl ligilähedal olla üks nõiutud loss, kus küll igauks, kes selles kolm ööd waltata tahta, wärisemise wõiwat ära õppida.

Kuningas olla sellele, kes seda julgawat, oma tütre naeseks anda lubanud, ja kuninga tütar olla kõige ilusam naesterahwas terve ilma pääl. Lossis aga olla ka suured warandused warjul, mida pahad waimud wahtiwat. Ka need kõik saawat siis lahti, kui üks julge mees selles kolm ööd suutwat mööda saata. Su paljud olla sinna sisse läinud, aga ei keegi jäält enam tagasi tulnud.

Sääl läks poisj teisel hommikul kuninga juurde ja sõnas:

„Kui lubate, tahan mina lossis kolm ööd walwata.“

Kuningas waatas talle otja ja et poisj talle meeldis, sõnas ta:

„Sa wõid omale kolm asja paluda, mida lossi tahad kaasa wõtta, aga need asjad peawad eluta asjad olema.“

Ja poisj palus tuld, ühe treipingi ja ühe lõikamisepingi ühes noaga.

Kuningas laskis talle kõik need asjad päewal lossi kanda. Kui õhtu kätte jõudma hakkas, läks poisj sinna, tegi ühesse kambriisse heleda tule üles, pani lõikamisepingi ühes noaga selle kõrwale ja istus ise treipingi pääle.

„Oh, kui ma wäriwema õpiksin!“ sõnas ta, „aga siin ei saa ma seda wististi ka mitte õppima.“

Wastu tekkööd tahtis ta tuld suuremaks teha. Kui ta parajasti tulesse puhus, kostsiwad forraga nurgast hääled: „Miau, miau! Kui külm meil on!“

„Narrid,“ hüüdis pois, „mis te karjute? Kui teil külm on, siis tulge siia ja asuge tule juurde soojendama!“

Kiipea kui ta seda ütelnud, tuliwad kaks suurt musta kassi karates nurgast wälja, istusiwad teine teisele poole poiszi ja wahtisiwad talle kiirgawail silmil otša. Düki aja pärast sõnasiwad nad:

„Selttimees, mängime kaarta!“

„Miks mitte?“ wastas pois. „Aga enne näidake mulle oma käppasid.“

Kassid ajasiwad küüned sirgu.

„Oho,“ sõnas pois, „küll on teil aga pikad küüned! Dodake, need pean teil enne maha lõikama.“

Nende sõnadega asus ta nende kuklast kinni, tõstis nad üles lõikamisepingi pääle ja kruuwis sinna nende käpad wähele.

„Teie sõrmesid ma tunnen,“ sõnas ta; „küll ma te himu kaardimängimiseks kaotan!“

Ta lõi nad furnuks ja wiskas wälja wette.

Kui ta aga jälle tule ääres tahtis aset wõtta, tuli igast nurgast hulk muste kassa ja koeri, kel leekiwad ahelad kaelas oliwad, ja

kippusiwad tema juurde, nii et ta end enam warjata ei suutnud. Nad karjusiwad ja kargasiwad, tallasiwad ta tule pääl, kiskusiwad selle laiali ja tahtsiwad seda ära kustutada. Poiss waatas seda kõik tüki aega wagusi päält, kui aga asi ju õige hulluks läks, tõmbas ta noa ja hüüdis:

„Kasige, teie nurjatud!“

Ja ühtlasi hakkas ta neid noaga torkima. Üks osa põgenes, teise osa tappis ta ära ja wiskas wälja tiiki. Kui ta tagasi tuli, puhus ta tule uuesti põlema ja soojendas ennast. Ja kuna ta sääl nii istus, tahtsiwad ta silmad wägisi kinni minna.

Sääl nägi ta ühes nurgas woodi seiswat.

Ta ronis sinna sisse. Aga waewalt oli ta sinna sisse saanud, kui woodi sõitma hakkas ja terve losfi läbi sõitis.

„So,“ sõnas poiss, „see on tore; seda parem magada!“

Aga asi läks hulluks, woodi sõitis nii koleda kiirusega, et magamisest juttugi ei wõinud olla. Sääl tõusis poiss püsti, asus jälle oma tule juurde ja heitis sinna magama.

Hommikul tuli kuningas ja kui ta poissti pörandal magama nägi, mõtles ta, et tondid ta ära tapnud, ja sõnas:

„Kahju sellest ilusast noorest mehest!“

Poisš kuulis seda, tõusis püsti ja vastas:

„Koh, nii kaugel pole asi weel ammugi!“

Kuninga imestus oli piirita, aga ühtlasi rõõmustas see teda ja ta küsis, kuda lugu läinud.

„Päris toredasti,“ vastas poisš. „Üks öö on nüüd mööda, küllap teised niisama lähewad!“

Kui ta kõrtsi jõudis, tegi kõrtsimees suured filmad.

„Mina ei uskunud mitte, et sind elawalt näha saan!“ sõnas ta. „Kas oled nüüd wärisema õppinud?“

„Ei,“ sõnas poisš, „kõik on ilmaaegu olnud; oh kui ma seda ometi wõiksin õppida!“

Teisel ööl läks ta jällegi lossi, istus tule äärde ja sõnas:

„Oh, kui ma ometi wärisema õpiksin!“

Kui kesköö lähenes, tõusis suur müra ja kära, esiti tasamini, siis ikka kõwemini ja kõwemini, kuni kõrstinast pool inimest tema ette maha kukkus.

„Halloo!“ hüüdis poisš, „seda on wähe, pool puudub alles!“

Nüüd tõusis uus kära ja siis kukkus ka teine pool inimest kõrstinast alla.

„Dota,“ sõnas poisš, „ma puhun enne tule hästi põlema!“

Seni kui ta seda tegi ja jälle taha waatas, nägi ta, et mõlemad pooled kokku oliwad kas-

wanud ja et tema aseme pääl üks suur kole mees istus.

„Dhoo, brat, see ei olnud meil kauba sees,“ sõnas pois, „see pink on minu oma!“

Mees ei tahtnud teda tagasi lasta, pois aga lükkas ta tugewasti oma koha päält ära ja wõttis sääl ise istet.

Sääl langes forstnast weel enam mehi maha, need töitwad üheksa jalaluud ja kaks surnu päaluud ja hakkasiwad weeremängu mängima. Poisil tuli seks ka himu ja ta sõnas:

„Kuulete, wõin ma ka kaasa mängida?“

„Muidugi, kui sul raha on.“

„Raha on mull küllalt,“ wastas pois, „aga teie pallid ei ole küllalt ümmargused.“

Ta wõttis päaluud, pani nad treipingi wähele ja treis nad ümmarguseks: „So, nüüd on asi joones. Poisid, platsi!“

Ta mängis ja kaotas sugu oma rahast; kui aga kell 12 lõi, kadus kõik ta filmade eest. Ta heitis pikali ja jäi magama.

Hommikul tuli kuningas teda waatama.

„Koh, kuda lugu läks?“ küsis tulija.

„Hästi, mängisin weeremängu ja kaotasin paari rubla.“

„Kas wärisema ei õppinud?“

„Polnud sellest aimugi!“

Kolmandal ööl istus ta jälle pingi pääle ja sõnas: „Oh et ometi wärisema õpiksin!“

Enne keskööd kandsiwad kuus koledat meest ühe puusärgi tuppä. Poiss astus puusärgi juurde, tegi selle lahti ja waatas, et selle sees olija koguni külm oli.

„Dota,“ sõnas ta, „matahan sind soojendada.“

Ta läks tule juurde, tegi oma käe soojaks ja pani selle furnu otsa pääle. Aga see ei mõjunud. Nüüd tõstis ta furnu puusärgist wälja, istus ise tule äärde maha, ja wõttis furnu sülle ja soojendas teda. Aga seegi ei aidanud. Nüüd tuli talle meelde, et kui kaks inimest ühes woodis magawad, siis mõlemad soojaks lähewad. Ta pani furnu woodisse ja heitis ise tema juurde. Täti aja pärast hakkas furnu soojaks minema ja end liigutama.

„Waata, wenike, ajasingi su soojaks,“ sõnas poiss.

Surm aga hüüdis: „Nüüd ma su kägistan.“

„Mis,“ sõnas poiss, „kas see sinu tänu on? Maris, kohe jälle oma puusärki!“

Ta wõttis furnu sülle, kandis ta puusärki ja pani kaanegi kinni. Nüüd tuliwad kuus meest jälle tuppä ja kandsiwad puusärgi wälja.

„Oh, wärisemist ei õpi ma siin tõesti mitte!“ sõnas poiss.

Sääl astus üks mees tuppä, see oli suurem

kui kõik teised ja usgi kole wälja; aga ta oli wana ja tal oli pikk hall habe.

„Sina narr,“ hüüdis ta, „küll ja nüüd warsti õpid, mis wärisema tähendab, sest nüüd pead sa surema!“

„Oho, mitte nii kähku,“ hüüdis pois; „kui ma surema pean, siis pean ise ka jääl juures olema.“

„Küll ma su kägistan!“ lausus wõõras.

„Tasa, tasa, ära ilmaaegu suurusta! Nii tugew kui sina oled, olen mina ka, wõib olla weel tugewamgi.“

„Noh, eks me seda näe,“ sõnas wanamees. „Oled sa minust tugewam, siis lasen ma su lahti. Tule katsuma.“

Ta wiis poisi mitmest toast läbi ühte sepi-kotta, wõttis haambri ja lõi alase ühe hoobiga maa sisse.

„Seda teen ma weel paremini,“ sõnas pois ja astus teise alase juurde. Wanamees asus ta kõrwale ja tahtis poisi tegu päält waadata, mis juures ta walge habe maha rippus. Säääl lõi pois kirmega alase lõhki ja pistis wanamehe pika habeme selle lõhe wahesele: „So, nüüd oled sa minu pihus ja suremise kord sinu käes!“ Nüüd wõttis ta haambri ja hakkas wanameest haledasti taguma, kuni see wingerdama ja paluma hakkas ja talle kõik maailma warandused kätte

tuaa lubas, kui ta teda lahti laseks. Seda pois jäis ka tegi. Vanamees wiis ta lossi tagasi ja näitas talle ühe keldri, mis kulda kuhjani täis oli.

„Sellest,“ sõnas ta, „on üks osa waeste, teine kuningas, kolmas sinu jagu.“

Kell lõi 12 ja waim kadus. Poiss ronis käsikaudu keldrist wälja ja heitis oma tule äärde magama.

Teisel hommikul tuli kuningas ja küsis, kas ta nüüd wärisema õppinud.

„Ei,“ wastas pois. „Minu furnud onu-poeg oli siin ja siis tuli üks habemega mees, see näitas mulle palju kulda; mis wärisemine on, seda ma weelgi ei tea.“

Sääl sõnas kuningas:

„Sina oled lossi nõiapaelust päästnud ja sa pead minu tütre omale naaseks saama.“

„See on kõik wäga häa,“ wastas pois, „kui ma aga teaksin, mis wärisemine tähendab.“

Kuld toodi üles ja peeti palmas suure auu ja uhkusega ära, aga noor kuningas, nii wäga ta oma abikaasa ka armastas, ütles ikka: „Oh, kui ma wärisema õpiksin!“ See tegi kuningas prouale wiimaks haiget. Tema toaneitsi aga ütles: „Küll mina selle wastu abi muretsen!“ Ta läks wälja oja kaldale ja lastis enesele ämbri täie kivitüütid anda. Dösel, kui noor

funingas megas, pidi ta abikaasa ta päält teki ära tõmbama ja selle ämbri täie kalu ühes külma weega talle selga walama. Sääal ärkas funingas üles ja hüüdis: „Oh kuda ma wärisen, armas naene! Jah, nüüd tean ma, mis wärisemine on!“

Tark Elsa.

Rord elas üks mees, sellel oli tütar, teda targaks Elsaks kutsuti. Kui plikast neiu saanud, sõnas isa:

„Paneme ta nüüd mehele!“

„Miks mitte,“ vastas ema, „kui aga keegi teda tahtma tuleb!“

Viimaks tuli keegi kaugelt maalt, selle nimi oli Hans, ja ta kosis Elsat, aga selle tingimise all, et Elsa ka tõesti tark peab olema.

„Dh,“ vastas isa, „meie tütrele on palju tarkust. Ta näeb tuult uulitsal jookswat ja kuuleb kärbse kõhimist.“

„Ja,“ vastas Hans, „kui ta aga küllalt tark ei ole, ei võta ma teda mitte.“

Kui nad nüüd laua juures istusivad ja sõitsivad, ütles ema:

„Elsa, mine alla keldrisse ja too õlut!“

Tark Elsa võttis kruusi warnast, läks alla

keldrisse ja kõfutas teel tublisti kruusi kaanega, et aeg igavaks ei läheks. Kui ta alla jõudis, tõi ta ühe tooli ja pani selle waadi ette, et tal mitte tarwis ei oleks ilmaaegu kummargile olla ja nii oma seljale asjata haiget teha. Siis pani ta kruusi oma ette maha, tegi kraani lahti ja kuma õlu jooksis, ei tahtnud ta muidu aega wiita, waid waatas ümberringi; selle juures nägi ta just oma kohal üht rasket raudset haaki müüri sees kõlksuwat. Ta hakkas waljusti nutma ja sõnas:

„Kui ma Hansu naeseks saan ja meie ühe lapse saame ja see suureks kasvab ja meie ta jüa keldrisse õlut tooma saadame, langeb see haak talle pähe ja lööb ta surmuks.“

Ja ta istus ja nuttis, nii et kiwid oleks pidanud halastama. Teised ootasiwad ülewal õlut, aga tark Elsa ei tulnud weelgi. Säälsõnas ema tüdrukku wastu:

„Mine alla keldrisse ja waata, kuhu Elsa jääb.“

Tüdruk läks ja leidis neiu waadi ees waljusti nutmast.

„Mis sa nutad, Elsa?“ küsis ta.

„Ah,“ wastas Elsa, „miks ei peaks ma nutma? Kui ma Hansu naeseks saan ja meie saame lapse ja see kasvab suureks ja tuleb jüa

õlut tooma, siis langeb see haak talle pähe ja tapab ta ära!"

Sääl lausus tüdruk: „Oh mis tark meie Elsa on!“ istus tema juurde ja hakkas temaga ühes nutma.

Tüki aja pärast, kui ka tüdruk veel tagasi ei tulnud, sõnas peremees sulase wastu: „Mine alla keldrisse ja waata, kuhu Elsa ja tüdruk jääwad.“

Sulane läks alla ja leidis mõlemad otsitud nutmast.

„Mis te nutate?“ küsis ta.

„Oh,“ sõnas Elsa, „miks ei peaks ma nutma? Kui Hansu naeseks saan ja meie saame lapse ja see suureks kasvab ja siia alla õlle järele tuleb, langeb see haak talle pähe ja tapab ta ära.“

Sääl sõnas sulane: „Oh mis tark meie Elsa on!“ istus nende juurde ja hakkas ka waljusti huluma.

Ülewal ootasivad teised sulase tagasitulekut, aga kui ta ikka veel ei tulnud, sõnas mees naese wastu: „Mine alla keldrisse ja waata, kuhu see Elsa ometi jääb!“

Raene läks alla ja leidis kõik kolm waljusti nutmast. Tema küsimise pääle andis Elsa talle jellesama wastuse, mis ta teistelegi and-

nud. Sää! sõnas ema niisama: „Oh mis tark meie Elsa on!“ istus nende juurde ja nuttis kaasa.

Mees sotas üleval veel vähe aega, kui aga naene weelgi tagasi ei tulnud, jänu ka suuremaks läks, sõnas ta: „Lähem õige ise alla ja waatan, kuhu Elsa jääb.“

Kui ta keldrisse jõudis ja kõik nutmast leidis ja ka selle nutu põhjust kuulis, sõnas temagi: „Oh mis tark Elsa meil on!“ istus nende juurde ja hulus kaasa.

Peigmees jäi kaua üles üksinda istuma ja et keegi ei tulnud, arwas ta, et teda alla oodetakse ja läks alla. Alla jõudes nägi ta, kuida sää! kõik wiiekse haledasti nutsiwad.

„Mis õnnetus siin õieti on sündinud?“ küüis ta.

„Ah, armas Hans,“ sõnas Elsa, „kui meie abielusse astume ja lapse saame ja tema tuleb meile siit õlut tooma, langeb see haak talle pähe ja tapab ta ära — kas me sellepärast ei pea nutma?“

„Noh,“ sõnas Hans, „rohkemat tarkust pole mulle enam tarwis. Et sa nii tark oled, wõtan su kobe omale naeseks.“

Ta wõttis Elsa käest kinni, saatis ta üles ja pidas temaga pulmad ära.

Kui nad mõne aja ju olivad abielus olnud, sõnas Hans:

„Naene, ma lähen wälja tööle ja raha teenima, sina mine põllu pääle ja lõika wilja, et meil leiba oleks.“

„Jah, armas Hans, seda ma teen,“ wastas Elsa.

Kui Hans ära läinud, keetis ta hää pudru ja wõttis selle põllule kaasa. Kui ta põllule jõudis, sõnas ta iseenele wastu:

„Mis ma nüüd õieti teen? Lõikan ma enne, ehk sõön enne? Ah, ma sõön enne!“

Ta sõi pudru kausi tühjaks ja küüsis siis jälle:

„Mis ma nüüd õieti teen? Lõikan ma enne ehk magan enne? Ah, ma magan enne!“

Ta heitis pikali ja jäi magama.

Hans oli ju ammu kodus, aga Elsa ei tahtnud weelgi tulla. Säälsõnas ta:

„Oh mis tark naene mul on! Teeb nii ruttu tööd, et aega ei ole kodu söömagi tulla.“

Kui Elsa aga ikka weel ei tulnud ja ju õhtu kätte jõudis, läks Hans wälja, et waadata, kui palju naene lõiganud. Aga mitte kõrtgi ei olnud lõigatud, Elsa oli wiljas pikali ja magas.

Nüüd ruttas Hans kodu, tõi jäält nõõri ja riputas sellega hulga pisikesti kellukeid Elsa ümber.

Elsa magas eksitamata edasi. Siis jooksis Hans kodu, pani ukse kinni ja hakkas töötama.

Viimaks, kui ju üsna pime kätte tuli, ärkas tark Elsa üles. Niipea kui ta end liigutas, kõlisesiwad kellad ta ümber. Ta ehmatas ära ja ei teadnud enam sugugi, kas tema tark Elsa oli ehk mitte, ja sõnas:

„Kas ma olen wõi ei ole?“

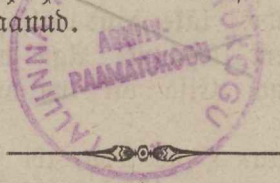
Ta ei teadnud aga, mis selle pääle wastata ja seisis tüki aega kahtlaselt paigal. Viimaks mõtles ta: Ma lähen kodu ja küsin, kas ma olen ise wõi ei ole. Nemad saawad seda teadma.

Ta jooksis ukse ette, aga see oli kinni. Ta koputas afna pääbe ja küsis: „Kas Elsa on toas?“

„Jah, on toas,“ wastas Hans.

Elsa ehmatas ja hüüdis:

„Ah Jumal, siis ma see küll ei ole!“ ja läks ühe teise ukse juurde. Kui aga inimesed kellade kõlinat kuulsiwad, ei teinud nad ust lahti ja ta ei saanud kuhugi sisse. Sellepärast jooksis ta külast wälja ja ei ole teda pärast seda enam keegi näha saanud.

EA 3914-2

Two women at a spinning wheel

